

Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z 18 listopada 2025 r. (sygn. III OSK 2802/22) oddalił skargę kasacyjną wniesioną przez właścicieli nieruchomości położonej w Dobranowicach, dotyczącą uchwały Rady Miejskiej w Wieliczce z 31 maja 2021 r. ustanawiającej użytek ekologiczny „Las Winny”. Rozstrzygnięcie to oznacza, że uchwała pozostaje w mocy, a obszar o powierzchni 13,32 ha zachowuje status formy ochrony przyrody.

Tło sprawy jest typowe dla wielu gmin mierzących się z koniecznością pogodzenia interesu prywatnego właścicieli gruntów z obowiązkiem ochrony zasobów przyrodniczych. Rada Miejska w Wieliczce, opierając się na ekspertyzie botanicznej i dokumentacji przygotowanej na zlecenie gminy, podjęła decyzję o ochronie całego zwartego kompleksu leśnego na Górze Winnej. Obszar ten został zidentyfikowany jako siedlisko buczyny karpackiej oraz grądu subkontynentalnego, czyli typów siedlisk podlegających ochronie zarówno w prawie krajowym, jak i unijnym. Zgromadzona dokumentacja wskazywała, że są to ekosystemy dobrze zachowane, wymagające ochrony całościowej, ponieważ funkcjonują jako spójna struktura ekologiczna.

Właściciele działki zakwestionowali tę decyzję, twierdząc, że jedynie niewielki fragment nieruchomości posiada cechy przyrodnicze uzasadniające ochronę, a objęcie całej działki użytkowaniem ekologicznym stanowi nadmierne ograniczenie prawa własności. Argumentowali również, że działka mogłaby zostać przeznaczona na działalność gospodarczą, a ustanowienie użytku ekologicznego powoduje utratę możliwości jej wykorzystania. Zarzuty te były przedmiotem analizy w postępowaniu przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Krakowie, który w 2022 r. potwierdził prawidłowość uchwały. Wyrok ten został utrzymany przez NSA.

NSA podkreślił w swoim orzeczeniu, że prawidłowe stosowanie art. 42 ustawy o ochronie przyrody wymaga oparcia się na rzetelnej dokumentacji przyrodniczej. W ocenie sądu gmina wykazała, że na terenie objętym uchwałą znajdują się wartościowe siedliska roślinne, których ochrona wymaga zachowania całościowego charakteru powierzchni. Sąd zwrócił również uwagę, że argumenty o rzekomej przyrodniczej wartości jedynie pięciu procent działki nie zostały poparte żadnymi wiarygodnymi dowodami. Z kolei analiza dokumentów przedstawionych przez gminę nie pozostawia wątpliwości co do znaczenia przyrodniczego całego terenu.

Jednocześnie NSA odniósł się do zarzutów naruszenia prawa własności. Stwierdził, że ustanowienie użytku ekologicznego nie może być uznane za wyłączenie, ponieważ właścicielom przysługują roszczenia kompensacyjne przewidziane w obowiązujących przepisach. Sam fakt ograniczenia pewnych form działalności gospodarczej nie oznacza zatem naruszenia istoty prawa własności. Sąd podkreślił, że ochrona przyrody jest wartością konstytucyjną i może uzasadniać ustanawianie ograniczeń, o ile są one oparte na ustawowym umocowaniu i rzetelnych podstawach faktycznych, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

Wyrok ten potwierdza, że organy gminy mogą ustanawiać formy ochrony przyrody na gruntach prywatnych, jeśli dysponują odpowiednią dokumentacją wskazującą na potrzebę ochrony określonych elementów przyrodniczych. Jednocześnie orzeczenie pokazuje, że dla sądów administracyjnych kluczowe znaczenie ma materiał dowodowy przedstawiony przez organ, zwłaszcza ekspertyzy przyrodnicze i opinie specjalistów. Rozstrzygnięcie NSA kończy spór dotyczący uchwały i stanowi przykład interpretacji przepisów ustawy o ochronie przyrody w praktyce samorządowej.

Wyrok NSA z 18 listopada 2025 r. (sygn. III OSK 2802/22)

Z wokandy: Wyrok NSA wskazuje granice ingerencji w prawo własności w imię ochrony przyrody

Kategoria: Zarządzanie Przestrzenią
Opublikowano: środa, 10, grudzień 2025 08:23
Mateusz Jabłoński
Odsłony: 1244

Źródło: [CBOSA](#)